

ВЕЛИКОДНЕ СВЯТО

Вікторина

Л.В. Гілка
с. Троїцьке,
Одеська обл.

День Воскресіння Ісуса Христа – Великдень – одне з найбільших свят християн. У дохристиянські часи це було свято весняного сонця і пробудження природи від довгого сну.

1. Скільки тижнів Великого церковного посту відділяли Пасху від Масляної?

(7 тижнів)

2. За насиченістю заборон виділяється перший тиждень посту, а особливо його перший день. Як називається перший день першого тижня посту?

(Жилавий понеділок)

3. У «жилавий» понеділок заборонялося вживання гарячих страв. За традицією, пеклися коржі із житнього борошна, замішані на воді та печені на черені: їх важко було жувати. Як називалися такі коржі?

(«Жуляники»)

4. На передостанньому тижні посту, у Вербну суботу, йдучи на церковну службу, несли з собою гілочку верби для освячення у церкві. На утрени у Вербну неділю їх збирали і, несучи додому, по дорозі «били» зустрічних,

а повернувшись додому, – кожного домочадця, примовляючи... Які слова?

(«Не я б'ю, верба б'є, за тиждень – Великдень»; «Будь великий, як верба, а здоровий, як вода, а багатий, як земля»)

5. Як називається останній тиждень перед Великоднем? (Білим). Він найбільш відповідальний у ритуальній практиці посту.

6. Аби пишно, урочисто зустріти свято, до нього готуються заздалегідь. У ці дні очищають все в господарстві. Що роблять на білому тижні?

(Білять в хаті, прикрашають паперовими чи дерев'яними голубками, писанками покуть, вішають прикраси з соломки – «павуки», за образи кладуть засушені квіти, вивішують найкращі рушники)

7. Найважливішим днем Вербного тижня був четвер. Як його називають?

(Чистим або живим)

8. До Чистого четверга в кожній хаті викачують, виливають з воску свічку – Трійцю. Такі свічки готують й на інші свята. Які?

(До Спаса, Водохреща)

9. Чудодійну силу мав хрест, випалений тією свічкою на сволоці – хату минало лихо. Побутував звичай прядіння «четвергової нитки». Вона прядлася до схід сонця на порозі лівою рукою. Таку нитку вважали помічною «од усякої боли». Подекуди в цей день випарювали сіль, називали її «четверговою» і зберігали як помічну. Що ще обов'язково робили в Чистий четвер?
(Купалися до схід сонця, аби бути здоровими та гарними)

10. Продовжують роботу по господарству, по хаті й у п'ятницю. Як вона називається?
(Страсна п'ятниця)

Останнім часом це основний (разом із суботою) день, коли печуть паску. До ритуалу випікання паски готуються заздалегідь. Протягом Великого посту господиня кидає по поліну на горище, щоб потім цими дровами напалити піч. Розпалюють дрова в печі і гнітять паску свяченою вербою. Хто може розказати рецепт паски?

11. Невід'ємна частина Великоднього свята – писанка. З давніх-давен яйце є символом весняного відродження природи, зародження життя, продовження роду тощо. Фарбоване, розмальоване яйце вважається оберегом, його намагаються зберегти хоча б один рік, до наступного Великодня. Які ще назви мають розмальовані яйця?

(«Крашанки» – одноколірні, «мальованки» – мальовані пензликом, «дряпанки», «шкрябанки» – орнаменти видряпано по фарбованому яйцю гострим предметом, «крапанки», «галунки» – на фарбоване яйце нанесені іншим кольором краплі)

12. Що означають писанкові молитви?
(Вони означають щастя, добробут, добру прикмету)

13. Вважають, що освячене яйце має також магічну силу. Яку?

(Повернувшись з церкви, господар заходить у хлів і освяченим яйцем торкається голови худоби, щоб водилася і плодилася; вірять, що тричі обійшовши з освяченим яйцем довкола будівлі, яка горить, можна погасити пожежу. Коли свячене яйце покласти на вікно, то ніколи не буде пожежі)

14. Здається, що всі приготування позаду. Настає Великодня ніч, коли земля відкриває своє лоно, і тоді можна навіть шукати скарби. У Великодню ніч колись не лягали спати і не роздягались: Бог роздає щастя тим, хто не спить цілу ніч і день. Як тільки задзвонять дзвони, у святковому вбранні, рушали до церкви. У руках – запалені свічки, красиві кошики, де несли, накриті найкращим рушником, паску, крашанки, сало, хрін, рибу, м'ясо тощо. Після освячення йшли додому. Переступаючи через поріг, тричі промовляли слова. Які?

(«Свята паска в хату, вся нечисть з хати»)

15. Спочатку їдять усе свячене. Починали трапезу з крашанок та паски. Поївши, всі рештки свяченого збирають, не кидають будьде. А що з ними роблять?

(Закопують у такому місці, де ніхто не ходить, щоб не топтатися по свяченому)

